

Egy puli naplója 2.0.¹

Folytatom „kékszemű naplómát”. Pontosabban: nem tiltakoztam, ha gazdámnak egy jó ismerőse tesz úgy, mintha írása az én macskakaparásom (bocsánat: kutyakaparásom) lenne. Az már igaz, hogy a veszprémi kertben jó volt. Mint megannyi kis bolygó, olyanok voltak a bokrok, mindegyiknek külön tulajdonságai, jó illata. Különösen a rózsza – de erről később. Velük jól tudtam beszélgetni akkor is, ha gazdám az írógépet verte odabenn az üveges verandán gazdasszonyom frissen főzött kávéja mellett (hol volt még akkor a szövegszerkesztő számítógép és a kapszulás kávéfőző?). De akkor is jót társalogtunk a virágokkal – mindegyiknek a nevét megtanultam gazdámtól, hiszen a botanikához nagyon értett –, amikor bement a dolgozójába. Érdekes dolog, a dolgozójában Veszprémben nem annyira a növények érdekelték, hanem az iskola. Egyenesen Pedagógiai Technológiának nevezte azt a barna kötésű folyóiratot, melyet szerkesztett. Hogy jó emlékei voltak-e a monostorpályi általános iskoláról, arról nem sokat mesélt, kétlábú vendégeinek sem. Ugyan egy megrágott újságdarabon az Oroszlán őrök tagjaként nyilatkozott – valamikor a hatvanas évek elején *A Pál utcai fiúkról* –, de amikor gazdám meglátta, kitépte fogaim közül, s tüzre vágta azzal, hogy egy újságíró számára tanulságos hamisítvány. Annyit tudok, hogy a debreceni Tóth Árpád Gimnázium már az ő idejében – a hetvenes évek legelején – is híres alma mater volt. Egy éves katonaidejéről nevetgélve váltottak szót mindig kortárs-vendégeivel – könnyű utólag nevetni. A botanikát Szegeden az egyetemen jól megtanulta. Innen van, hogy esténként együtt szagolgattuk a kertben a rózsákat.

Verseket is írt, nemcsak tankönyveket abban a veszprémi központban. Majd egyszerre egymásnak adogatták a kilincset idegen érdeklődők – jóillatúak és kellemetlen szagúak is. Megjelent 1982-ben riportkönyve, a *Vadnarancsok*. Kihallatszott a beszélgetésből: gazdám valami egészen szokatlan, új világról tudósított immár két kötetben: a társadalom peremére szorultakról, köztük a homoszexuális fiatalokról. Nemcsak a postást kellett megugatnom, hanem több kellemetlenkedő látogatót is, akiknek nem tetszettek a riportok, akik nem szerették a valóságot.

Azt nem szerettem, amikor Olaszországba vagy más ilyen helyre utazott. Nagyon messze voltak a tengerparti városok, melyekről aztán sorba' versesköteteket írt.

De Budapestre nagyon szerettem járni. A kis irodában (ennek már több mint 30 éve) hozzálátott az új lap, az *Iskolakultúra* szerkesztéséhez (de sok vita volt, hogy elegendő-e a borító új színe, a királykék jelző, hogy szakmai újdonságról van szó, vagy nevet is kell változtatni – végül az utóbbi érvek győztek). Nos, itt nagyon jó volt. A Dorottya utcában – ahol sok nyafogó szobakutyát sétáltattak fényeskedő kisasszonyok –, az iroda közepén egy nagy bőrborítású kanapé állt, az előző főigazgató bútorzatát az új – nem kis részt a személyzettel együtt – lecserelte, így került a szerkesztőségi irodába a drága bútor. Drága? Olyan jó volt kaparászni, meghúzódni benne, amíg gazdám a szerzőkkel, szerkesztőkkel tárgyalt.

Aztán a kanapét lecserelték, a főigazgatót is, s a szerkesztőség megkezdte kalandos vándorútját – ilyen otthonos bútor sehol se volt –, Pécs, Veszprém, majd Szeged egyetemei vállalkoztak arra, hogy a lap gazdáit legyenek – amíg a költségvetésük bírta. Gazdám meg csak szerkesztett. Már nem kattogott az írógép, s a kávé is az automatákból

csörgedezett – akárhol is volt a szerkesztőségi szoba. Így ismertem meg a magyar felsőoktatást. Gazdám írt könyvet erről is, a pedagógiai szakajtó helyzetéről és történetéről. De egyre-másra – biztosan az én biztatásomra – a kert érdekelte. Nyílnak azok a rózsák a muszlim kertekben vagy éppen Itáliában, az antik világban! Versek, tanulmányok, történeti leírások, könyvek örökítik meg immár Géczy János és a rózsák közti hatalmas szerelmet – a kollégák ezt művelődéstörténetnek nevezték. Azok a versek is igen érdekesek voltak. Nem ám úgy, ahogyan Szörnyeteg Lajos gondolta, Lázár Ervin mesehőse egy költői versenyen, hogy egymás alá írva a sorok, még rím is lehet benne... Hanem megannyi új versírási módszert kísérletezett ki gazdám, némelyik szerintem inkább kép volt, mint vers. Sorra meg is jelentek kötetei.

De gazdám nem elégedett meg ennyivel. A tudósok közt is elismert szeretett volna lenni – nemcsak a barátok, olvasók, szerkesztőtársak becsülésére vágyott, de az akadémiai doktori címre. Így aztán tudós könyvet is írt. Ezen persze megint sokat vitáztak a tudós emberek: melyik polc legyen a tudományok könyvtárában disszertációjának helyet adó? Pedagógia is, esztétika is, művelődéstörténet is, szociológia is, kultúratudomány is. Sőt: gondolkodástörténet, természettörténet is. Van ilyen tudomány? Mérgeződtek a tudósok. Nem találták a Gazdám disszertációjának megfelelő polcot. Miért nem engem kérdeztek? Noha Zádorvári Dugó a nevem, s ez az előkelő családnév igazolja fajtszta puli mivoltom, mégis jól tudom, hogy élénk észjárású, gyors mozgású, egészen csinos fajtársaim vannak, akik különböző szülők gyermekei. Végül azért sikerült! A közösen vigyázott, ápolt és szorgolatos rózsák meghozták a sikert.

De azért a regényírást sem hagyta abba. A furcsa című utolsó regény megnevezése (*Judith, avagy a baltás gyilkos felesége*) sokakban rémületet, tartózkodást vált ki, miközben Gazdám a történettel az utóbbi 30-40 év történelméről szólt.

Az én örömömre mégiscsak az szolgált, hogy 2021-ben megjelent gyűjteményes verseskötetének, melyben (el ne feledjem) a paloznaki, Balaton-felvidéki ház és gyümölcsöskert élményei is ott vannak: *A napcsíkos darázs*hoz címet adta. Emlékezem erre a darázsra. Egészen szelíd volt. Nem akart megcsípni. Eljártszottunk a napon.

De ha már újra szóba került a kert, akkor mégiscsak meg kell mondanom, hogy nekem mégis a legkedvesebb ama bizonyos *Kékszemű napló*. Nemcsak azért, mert én vagyok a főszereplő, s nemcsak azért, mert kritikusai egyenesen a francia pilóta-író különleges meséjéhez hasonlítják műfaját és gondolatait, az emberek azt mondják: szellemiségét. De azért, mert mostanában 70 esztendőes Gazdámnak ez a könyve gyerekek számára készült. S legújabb barátjától, interjúpartnerétől, Csányi Vilmostól tudjuk: „a kutyák szőrös gyerekek”.

Jegyzet

¹ Géczy János 1995-ben mesekönyvet adott közre *A kékszemű napló* címmel. A kötet hőse: Dugó, a puli – egyébként a szerző környezetében valósággal élt szereplő – reflektálja lírai történetekben a környezetében történeteket. Az alábbi sorok írója „személyesen” is ismerte a kutyát, ez adta az ötletet, hogy az egykori szerkesztő tiszteletére készült születésnapki különszámba szánt „életrajzot” Dugó emlékirataiként fogalmazza meg.